

SPRAWOZDANIE Z XIX ŚWIATOWEGO KONGRESU
HISTORII GOSPODARZEJ, PARYŻ, 25–29 LIPCA 2022 R.

Kategoria zasobów należy do katalogu centralnych pojęć w ekonomii i historii gospodarczej. Oznacza pewien stan czegoś, wartość określonej wielkości ekonomicznej w konkretnym momencie. Zasoby można odnosić chociażby do zapasów, rezerw, nakładów, aktywów, majątków, czynników produkcji, dzieląc je przykładowo na ludzkie, finansowe, rzeczowe i informacyjne, naturalne i zmodyfikowane, materialne i niematerialne, odnawialne i nieodnawialne, zawłaszczane i niezawłaszczane itp. Odróżniając zasoby od strumieni, podkreśla się ich ograniczoność (rzadkość) w zestawieniu z nieograniczonością potrzeb ludzkich i kosztami alternatywnymi.

Tak szerokiemu „zasobowi” zagadnień poświęcony był XIX Światowy Kongres Historii Gospodarczej (World Economic History Congress, WEHC), który odbył się 25–29 lipca 2022 r. w Paryżu, a dokładniej w Aubervilliers, w nowo powstałym Campus Condorcet, dedykowanym współpracy między uczelniami paryskimi na polu nauk humanistycznych i społecznych. Gospodarzami wydarzenia były również następujące ośrodki: L'École des hautes études en sciences sociales (EHESS), Paris School of Economics, Association française d'histoire économique, Le Centre national de la recherche scientifique oraz UNESCO. Pierwotnie WEHC miał być zorganizowany 25–30 lipca 2021 r., lecz termin został zmieniony z powodu pandemii koronawirusa, co przerwało dotychczasową trzyletnią cykliczność kongresu (Utrecht 2009, Stellenbosch 2012, Kyoto 2015, Boston 2018, ale wcześniej także Monachium 1965 oraz Bloomington 1968). Jednakże szersze spojrzenie na długą historię tego przedsięwzięcia (od 1960 r.), organizowanego przez Międzynarodowe Towarzystwo Historii Gospodarczej (International Economic History Association, IEHA), pozwala stwierdzić, że owe cykle wynosiły od 2 do 4 lat.

Tym niemniej, prawdopodobną konsekwencją powyższych zmian była relatywnie słabsza reprezentacja historii gospodarczej podczas XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych (International Congress of Historical Sciences) 21–27 sierpnia 2022 r. w Poznaniu,

który pierwotnie miał się odbyć w 2020 r. Zdecydowana większość światowego środowiska historyków gospodarczych spotkała się w Paryżu.

Temat tegorocznego WEHC – *Resources* – zachęcił ok. 1500 badaczy z całego świata do podjęcia tego fascynującego i wieloaspektowego zagadnienia. Ze względu na okoliczności paryski kongres był pierwszym hybrydowym WEHC. W ponad 200 sesjach stacjonarnie wzięło udział ok. 1150 osób, zdalnie zaś ok. 300 uczestników. Imponujący program wzbogaciły konkursy, w tym tradycyjne: na najlepszy poster oraz najlepszą rozprawę doktorską (w trzech kategoriach: do 1800 r., XIX w., XX–XXI w.). Zaplanowano również panele dyskusyjne, targi książek, wydarzenia kulturalne i spotkania integracyjne.

Mimo że zasoby ukazują, co do zasady, aktualny stan rzeczy, należy badać ich dynamikę i ewolucję w czasie, tym bardziej że istnieje sprzężenie zwrotne między zasobami a strumieniami. Poszczególne sesje, obejmujące różne czasoprzestrzenie oraz podejścia teoretyczno-metodologiczne (w tym inter-, multi- i transdyscyplinarne), traktowały o ograniczoności zasobów w gospodarkach, społeczeństwach, kulturach i przyrodzie, ich eksploracji, eksploatacji i alokacji, zarządzaniu nimi, a także budowaniu w tym celu zaplecza instytucjonalnego, finansowego, naukowego, technologicznego czy cyfrowego. Zasoby osadzone są w kontekście politycznym i geopolitycznym, ekonomicznym, społecznym oraz kulturowym. Przyczyniają się do redefiniowania przedsiębiorczości, współtworząc nowe wzorce organizacji takich jak firmy. Stanowią istotny komponent wzrostu i rozwoju gospodarczego. Historia gospodarcza, ze względu na swój interdyscyplinarny charakter, dysponuje narzędziami, aby badać te problemy. Po raz kolejny uczestnicy kongresu przedstawili aktualny stan naszej dyscypliny, jej współczesne trendy rozwojowe, dojrzałość teoretyczno-metodologiczną, popularne tematy, wykorzystywane grupy źródeł oraz techniki i narzędzia badawcze. To wszystko kreśli obraz prężnie rozwijającej się na świecie nauki społecznej¹. Ponadto była to okazja do zaprezentowania się przez naukę francuską, posiadającą tak bogate tradycje szkoły „Annales”, choć – jak się wydaje – niewystarczająco eksponowane podczas tegorocznych obrad². Docenieniem wysiłków organizacyjnych było powołanie prof. Liliane Hilaire-Pérez z University Paris Cité i EHESS na Prezydenta IEHA.

Podobnie jak we wcześniejszych WEHC po 1989 r., delegacja z Polski była nieliczna. Rodzimą naukę czynnie reprezentowało zaledwie siedmiu

¹ Więcej na stronie XIX WEHC: <https://www.wehc2022.org/> (18 VIII 2022).

² Por. „L'Histoire” 2022, nr spec.: 25–29 July 2022. *XIX World Economic History Congress*.

badaczy. Wywodzą się oni z różnych ośrodków akademickich. Wygłosili referaty w rozproszonych sesjach, co stanowiło odzwierciedlenie ich zainteresowań naukowych. Byli to: prof. Piotr Franaszek z Uniwersytetu Jagiellońskiego (sesja: *New Approaches to the Global Mining History. The Social Effects of Ore Extraction*, referat: *Coal Miners. A Privileged Social Group in Poland during the Communist Period*), prof. Anna Sosnowska z Uniwersytetu Warszawskiego (sesja: *Despite the Iron Curtain. Exploring Models of Economic History Evolution in the East-West Perspective*, referat: *Grain, International Trade, and Serfdom. The Debate across the Iron Curtain*), prof. Tomasz Olejniczak z Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie (sesja: *Resources of Entrepreneurship. The Case of East Central Europe*, referat: *Ephemerals? Population Ecology of Polish Companies in the Aftermath of World War I (1918–1921)*), również jeden z dyskutantów w sesji: *CMEA and the Global Economy. Managing Resource Flows in the Cold War World*), dr inż. Korneliusz Pylak z Politechniki Lubelskiej (sesja: *Entrepreneurship in Business History*, referat: *Evolution of the Size of Companies in Poland 1873–1912. Industry-Specific Path-Dependent Process or Place-Based Shock Therapy?*), dr Jerzy Łazor ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (sesja: *Integrating the World Economy. Seaports and Coal Markets, 1850–1930s*, referat: *French Capital, Gdynia, and the Position of Polish Coal on International Markets in the Interwar Period*) oraz dr Damian Bębnowski z Uniwersytetu Łódzkiego (sesja: *Resources of Entrepreneurship. The Case of East Central Europe*, referat: *The First ‘Treuhandanstalt’ in East Germany in 1990*). Dr Marcin Wroński ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie wziął udział w sesji posterowej, prezentując plakat pt. *Wealth Inequality in Interwar Poland*.

Zważywszy na tytułowe „zasoby” rodzimej historii gospodarczej, należy stwierdzić, że reprezentacja Polski była zdecydowanie zbyt mała. Bogata tradycja badań, dorobek polskiej historiografii gospodarczej, liczba ośrodków w kraju, instytucjonalizacja (katedry, czasopisma, konferencje, integracja środowiska w ramach towarzystw naukowych, zwłaszcza Polskiego Towarzystwa Historii Gospodarczej, od 2022 r. członka IEHA) oraz postępujące umiędzynarodowienie niejako predestynują nas do tego, aby liczniej uczestniczyć w najważniejszej konferencji historyczno-gospodarczej na świecie. Jest to tym bardziej istotne, że wielu polskich badaczy zajmuje się przeszłością gospodarczą naszego państwa. Tymczasem okazuje się, że referenci z różnych części świata często przedstawiają podczas WEHC wyniki swoich badań nad gospodarkami krajów lub regionów, z których pochodzą. Jest to naturalne, biorąc pod uwagę m.in. fakt znajomości (w tym językowej) źródeł i łatwiejszego

dostępu do nich. Konieczność opowiedzenia świata naszej historii gospodarczej jest tym bardziej nagląca. Obecnie niska frekwencja naukowców z Polski na WEHC jest szczególnie widoczna w porównaniu z wyraźną i dostrzeganą wówczas przez naukę zachodnią aktywnością polskich badaczy na kongresach przed 1989 r. Być może będzie jeszcze okazja, aby podjąć nad tym głębszy zamysł. Teraz na pewno warto zadbać o liczniejszą reprezentację Polski podczas WEHC w 2025 r. (w 2023 r. poznamy gospodarza tego wydarzenia). Jest to możliwe, skoro znacznie większą grupę polskich badaczy można było spotkać podczas Środkowoeuropejskiego Kongresu Historii Gospodarczej (Central European Congress of Economic History) 28–29 listopada 2022 r. w Rzeszowie, który zdaje się aspirować do formuły WEHC zredukowanej do problematyki środkowoeuropejskiej.

*Damian Bębnowski
Katedra Historii Ekonomii
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki*